

Dosarul nr. 2r-499/19

Prima instanță: Judecătoria Ungheni (judecător A. Parfeni)

Instanța de apel: Curtea de Apel Chișinău (judecători M. Guzun, I. Cotruță și N. Simciuc)

DECIZIE

04 septembrie 2019

mun. Chișinău

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție

în componența:

Președintele ședinței, judecătorul
judecătorii

Tatiana Vieru
Dumitru Mardari
Nina Vascan

examinând recursul declarat de Tamara David, reprezentată de avocatul Dumitru Fortuna,

în cauza civilă la cererea de chemare în judecată depusă de Elena Garbuzova împotriva Anei Struc cu privire la rezoluțiunea contractului de înstrăinare a bunului cu condiția întreținerii pe viață, radierea din Registrul bunurilor imobile a dreptului de proprietate și încasarea cheltuielilor de judecată,

împotriva încheierii din 19 iunie 2019 a Curții de Apel Chișinău, prin care a fost respinsă cererea Tamarei David, reprezentată de avocatul Dumitru Fortuna, privind succesiunea în drepturile procedurale ale intimatei Elena Garbuzova,

c o n s t a t ă :

La 11 octombrie 2016, Elena Garbuzova a depus cerere de chemare în judecată împotriva Anei Struc cu privire la rezoluțiunea contractului de înstrăinare a bunului cu condiția întreținerii pe viață nr. 3187 din 16 martie 2015, încheiat între Elena Garbuzova și Ana Struc, precum și radierea din Registrul bunurilor imobile a dreptului de proprietate al Anei Struc asupra apartamentului XXXXX, nr. cadastral XXXXX (f.d. 4-5, vol. I).

Prin hotărârea din 31 mai 2018 a Judecătoriei Ungheni, a fost rezolvit contractul de înstrăinare a bunului cu condiția întreținerii pe viață, încheiat la data de 16 martie 2015 între Elena Garbuzova și Ana Struc asupra apartamentului XXXXX, nr. cadastral XXXXX, autentificat la biroul notarial Valentina Ciorba. Au fost radiate înscrisurile din Registrul bunurilor imobile ale dreptului de proprietate al Anei Struc asupra apartamentului XXXXX, nr. cadastral XXXXX. S-a încasat în beneficiul statului, din contul Anei Struc, taxa de stat în sumă de 1 203, 56 lei. S-au încasat în beneficiul Elenei Garbuzova, din contul Anei Struc, cheltuielile de judecată în sumă de 1 000 lei (f.d. 202-207, vol. I).

La 25 iunie 2018, Ana Struc a declarat apel împotriva hotărârii din 31 mai 2018 a Judecătorei Ungheni (f.d. 210-212, vol. I).

La 24 septembrie 2018, Tamara David a depus cerere privind succesiunea în drepturile procedurale ale Elenei Garbuzova și suspendarea procesului (f.d. 222, vol. I).

În motivarea cererii privind succesiunea în drepturile procedurale ale Elenei Garbuzova și suspendarea procesului, Tamara David a relatat că la 21 iulie 2018, intimata Elena Garbuzova a decedat, Tamara David având calitatea de moștenitor testamentar al defunctei Elena Garbuzova.

Prin decizia din 07 noiembrie 2018 a Curții de Apel Chișinău, a fost respinsă cererea privind succesiunea în drepturile procesuale ale părții în proces Elena Garbuzova cu succesoarea Tamara David și cererea privind suspendarea procesului până la perfectarea notarială a drepturilor succesoriale. A fost admis apelul declarat de Ana Struc și dispusă încetarea procesului în legătură cu decesul reclamantei Elena Garbuzova și raportul juridic litigios nu admite succesiunea în drepturi (f.d. 240-246, vol. I).

La 09 ianuarie 2019, Tamara David, reprezentată de avocatul Dumitru Fortuna, a declarat, prin intermediul oficiului poștal, recurs împotriva deciziei din 07 noiembrie 2018 a Curții de Apel Chișinău (f.d. 4-6; 7, vol. II).

Prin decizia din 20 martie 2019 a Curții Supreme de Justiție, a fost admis recursul declarat de Tamara David, reprezentată de avocatul Dumitru Fortuna, casată decizia din 07 noiembrie 2018 a Curții de Apel Chișinău și remisă cauza spre rejudecare la Curtea de Apel Chișinău, în alt complet de judecată (f.d. 26-31).

În ședința de judecată în ordine de apel din 19 iunie 2019, reprezentantul Tamarei David, avocatul Dumitru Fortuna, a înaintat cerere privind permiterea succesiunii în drepturile procesuale ale intimatei Elena Garbuzova și recunoașterea Tamarei David în calitate de succesor în drepturile procesuale ale intimatei Elena Garbuzova (f.d. 74-77; 83-84, vol. II).

În motivarea cererii privind permiterea succesiunii în drepturile procesuale ale Elenei Garbuzova și recunoașterea în calitate de succesor în drepturile procesuale ale Elenei Garbuzova, Tamara David, reprezentată de avocatul Dumitru Fortuna, a susținut că Elena Garbuzova în cererea de chemare în judecată a revendicat dreptul său de proprietate asupra bunului imobil în legătură cu neexecutarea obligațiilor contractuale de către Ana Struc, și nu beneficierea de creanța de întreținere din partea Anei Struc.

Aici, Tamara David, reprezentată de avocatul Dumitru Fortuna, a invocat că în conformitate cu art. 839 alin. (3) din Codul civil, creanța de întreținere nu poate fi transmisă unei alte persoane și nici urmărită de creditori, fiind o prestație strict personală, însă Tamara David nici nu solicită de a fi recunoscută succesor al creanței de întreținere din partea Anei Struc.

Tamara David, reprezentată de avocatul Dumitru Fortuna, a punctat că Elena Garbuzova personal, prin depunerea cererii de chemare în judecată la data de 11 octombrie 2016, a solicitat rezoluțiunea contractului de înstrăinare a bunului cu condiția întreținerii pe viață nr. 3187 din 16 martie 2015, iar susținerea acestui drept

este transmisibilă succesorilor.

Prin încheierea din 19 iunie 2019 a Curții de Apel Chișinău, a fost respinsă cererea privind succesiunea în drepturile procesuale ale părții în proces Elena Garbuzova cu succesoarea Tamara David și recunoașterea Tamarei David în calitate de succesor în drepturile procesuale ale intimatei Elena Garbuzova, din motiv că raportul juridic litigios nu permite succesiunea în drepturi (f.d. 85-89, vol. II).

La 19 iulie 2019, Tamara David, reprezentată de avocatul Dumitru Fortuna, a declarat, prin intermediul oficiului poștal, recurs împotriva încheierii din 19 iunie 2019 a Curții de Apel Chișinău, solicitând casarea integrală a acesteia și emiterea unei decizii prin care să fie admisă cererea de înlocuire în drepturile procedurale a intimatei Elena Garbuzova cu Tamara David (f.d. 92-97, vol. II).

În motivarea recursului, recurenta Tamara David, reprezentată de avocatul Dumitru Fortuna, a reiterat că raportul juridic litigios permite succesiunea în drepturi, or Elena Garbuzova a revendicat dreptul său de proprietate asupra bunului imobil în legătură cu neexecutarea obligațiilor contractuale de către Ana Struc, și nu beneficierea de creanța de întreținere din partea Anei Struc.

Recurenta a mai indicat că în conformitate cu art. 839 alin. (3) din Codul civil, creanța de întreținere nu poate fi transmisă unei alte persoane și nici urmărită de creditori, fiind o prestație strict personală, însă recurenta nici nu solicită de a fi recunoscută succesor al creanței de întreținere din partea Anei Struc.

Recurenta a punctat că Elena Garbuzova personal a solicitat rezoluțiunea contractului de înstrăinare a bunului cu condiția întreținerii pe viață nr. 3187 din 16 martie 2015, iar susținerea acestui drept este transmisibilă succesorilor.

Recurenta consideră că menținerea încheierii din 19 iunie 2019 a Curții de Apel Chișinău va duce la îmbogățirea fără justă cauză a Anei Struc.

La 09 august 2019, intimata Ana Struc, reprezentată de avocatul Constantin Cojocari, a depus referință la recursul declarat de Tamara David, reprezentată de avocatul Dumitru Fortuna, solicitând respingerea acestuia și menținerea încheierii din 19 iunie 2019 a Curții de Apel Chișinău (f.d. 103-111, vol. II).

În conformitate cu art. 425 din Codul de procedură civilă, termenul de declarare a recursului împotriva încheierii este de 15 zile de la comunicarea încheierii.

După cum rezultă din materialele cauzei, în fișa de însoțire f/n este indicat că la data de 05 iulie 2019, Curtea de Apel Chișinău a expediat în adresa avocatului Dumitru Fortuna, care reprezintă recurenta Tamara David, copia încheierii din 19 iunie 2019 a Curții de Apel Chișinău (f.d. 91).

Însă, Colegiul reține că la materialele cauzei nu este anexată dovada recepționării de către avocatul Dumitru Fortuna, care reprezintă recurenta Tamara David, a copiei încheierii din 19 iunie 2019 a Curții de Apel Chișinău.

Totodată, Colegiul constată că recurenta Tamara David, reprezentată de avocatul Dumitru Fortuna, a anexat la cererea de recurs copia plicului în care avocatului Dumitru Fortuna i-a fost expediată copia încheierii din 19 iunie 2019 a Curții de Apel Chișinău, care atestă că de fapt, aceasta i-a fost expediată la data de 07 iulie 2019 (f.d. 98, vol. II).

Astfel, Colegiul ajunge la concluzia că recurenta Tamara David, reprezentată de avocatul Dumitru Fortuna, care a declarat recursul la data de 19 iulie 2019, s-a conformat prevederilor legale, încadrându-se în termenul de declarare a recursului prevăzut la art. 425 din Codul de procedură civilă.

Studiind materialele cauzei, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție consideră necesar de a admite recursul declarat de Tamara David, reprezentată de avocatul Dumitru Fortuna, de a casa încheierea din 19 iunie 2019 a Curții de Apel Chișinău și de a emite o nouă decizie sub formă de încheiere, prin care să fie admisă cererea depusă de Tamara David, reprezentată de avocatul Dumitru Fortuna, privind succesiunea în drepturile procedurale ale intimatei Elena Garbuzova, să fie permisă succesiunea în drepturile procedurale ale intimatei Elena Garbuzova cu succesorul ei în drepturi, Tamara David, în legătură cu ieșirea intimatei Elena Garbuzova din raportul juridic litigios, și să fie înlocuită intimata Elena Garbuzova, decedată la data de 21 iulie 2018, cu succesorul ei în drepturi, Tamara David, din următoarele raționamente.

În conformitate cu art. 426 alin. (3) din Codul de procedură civilă, recursul împotriva încheierii se examinează în termen de 2 luni într-un complet din 3 judecători, pe baza copiei certificate sau electronice a dosarului, pe baza recursului și a referinței la recurs, fără examinarea admisibilității și fără participarea părților.

Conform art. 427 lit. c) din Codul de procedură civilă, instanța de recurs, după ce examinează recursul împotriva încheierii, este în drept să admită recursul și să caseze integral sau parțial încheierea, soluționând prin decizie problema respectivă.

Colegiul constată că la 11 octombrie 2016, Elena Garbuzova a depus cerere de chemare în judecată împotriva Anei Struc cu privire la rezoluțiunea contractului de înstrăinare a bunului cu condiția întreținerii pe viață nr. 3187 din 16 martie 2015, încheiat între Elena Garbuzova și Ana Struc, precum și radierea din Registrul bunurilor imobile a dreptului de proprietate al Anei Struc asupra apartamentului XXXXX, nr. cadastral XXXXX (f.d. 4-5, vol. I).

Prin hotărârea din 31 mai 2018 a Judecătorei Ungheni, a fost rezolvit contractul de înstrăinare a bunului cu condiția întreținerii pe viață, încheiat la data de 16 martie 2015 între Elena Garbuzova și Ana Struc asupra apartamentului XXXXX, nr. cadastral XXXXX, autentificat la biroul notarial Valentina Ciorba. Au fost radiate înscrisurile din Registrul bunurilor imobile ale dreptului de proprietate al Anei Struc asupra apartamentului XXXXX, nr. cadastral XXXXX. S-a încasat în beneficiul statului, din contul Anei Struc, taxa de stat în sumă de 1 203, 56 lei. S-au încasat în beneficiul Elenei Garbuzova, din contul Anei Struc, cheltuielile de judecată în sumă de 1 000 lei (f.d. 202-207, vol. I).

La 25 iunie 2018, Ana Struc a declarat apel împotriva hotărârii din 31 mai 2018 a Judecătorei Ungheni (f.d. 210-212, vol. I).

La 24 septembrie 2018, Tamara David a depus cerere privind succesiunea în drepturile procedurale ale Elenei Garbuzova și suspendarea procesului (f.d. 222, vol. I).

În context, Colegiul constată că după cum rezultă din materialele cauzei, și anume din certificatul de deces seria DC-IV nr. 1661015 din 08 august 2018, eliberat

de Serviciul stare civilă Ungheni, intimata Elena Garbuzova a decedat la data de 21 iulie 2018 (f.d. 223, vol. I).

De asemenea, Colegiul relevă că din certificatul de calitate de moștenitor nr. 1593 din 17 august 2018, eliberat de notarul Tatiana Godoroja, Tamara David are calitatea de moștenitor testamentar al averii intimatei Elena Garbuzova (f.d. 224, vol. I).

Însă, prin decizia din 07 noiembrie 2018 a Curții de Apel Chișinău, a fost respinsă cererea privind succesiunea în drepturile procesuale ale părții în proces Elena Garbuzova cu succesoarea Tamara David și cererea privind suspendarea procesului până la perfectarea notarială a drepturilor succesoriale. A fost admis apelul declarat de Ana Struc și dispusă încetarea procesului în legătură cu decesul reclamantei Elena Garbuzova și raportul juridic litigios nu admite succesiunea în drepturi (f.d. 240-246, vol. I).

La 09 ianuarie 2019, Tamara David, reprezentată de avocatul Dumitru Fortuna, a declarat, prin intermediul oficiului poștal, recurs împotriva deciziei din 07 noiembrie 2018 a Curții de Apel Chișinău (f.d. 4-6; 7, vol. II).

Prin decizia din 20 martie 2019 a Curții Supreme de Justiție, a fost admis recursul declarat de Tamara David, reprezentată de avocatul Dumitru Fortuna, casată decizia din 07 noiembrie 2018 a Curții de Apel Chișinău și remisă cauza spre rejudecare la Curtea de Apel Chișinău, în alt complet de judecată (f.d. 26-31).

În ședința de judecată în ordine de apel din 19 iunie 2019, reprezentantul Tamarei David, avocatul Dumitru Fortuna, a înaintat cerere privind permiterea succesiunii în drepturile procesuale ale intimatei Elena Garbuzova și recunoașterea Tamarei David în calitate de succesor în drepturile procesuale ale intimatei Elena Garbuzova (f.d. 74-77; 83-84, vol. II).

Cu toate acestea, prin încheierea din 19 iunie 2019 a Curții de Apel Chișinău, a fost respinsă cererea privind succesiunea în drepturile procesuale ale părții în proces Elena Garbuzova cu succesoarea Tamara David și recunoașterea Tamarei David în calitate de succesor în drepturile procesuale ale intimatei Elena Garbuzova, din motiv că raportul juridic litigios nu permite succesiunea în drepturi (f.d. 85-89, vol. II).

În conformitate cu art. 70 alin. (1) din Codul de procedură civilă, în cazul ieșirii uneia dintre părți din raportul juridic litigios sau din raportul stabilit prin hotărâre judecătorească (deces, reorganizare, cesiune de creanță, transfer de datorie și alte cazuri de subrogare), instanța permite înlocuirea părții cu succesorul ei în drepturi. Succesiunea în drepturi este posibilă în orice fază a procesului.

Aici, Colegiul consideră necesar să releve că înlocuirea părții cu succesorul ei în drepturi procedurale, în cazul decesului părții persoană fizică, se admite doar cu condiția ca raportul juridic litigios să admită succesiunea în drepturi.

Această concluzie se desprinde din prevederile art. 265 lit. f) din Codul de procedură civilă, care statuează că instanța judecătorească dispune încetarea procesului în cazul în care partea în proces persoană fizică decedează și raportul juridic litigios nu admite succesiunea în drepturi.

În speță, procesul civil a fost intentat în legătură cu apariția unui litigiu între

subiecții raportului juridic material, și anume între Elena Garbuzova, în calitate de beneficiar al întreținerii în baza contractului de înstrăinare a bunului cu condiția întreținerii pe viață nr. 3187 din 16 martie 2015, și Ana Struc, în calitate de dobânditor în baza aceluiași contract, pretenția de bază a reclamantei Elena Garbuzova fiind rezoluțiunea contractului respectiv.

Conform art. 839 alin. (1) din Codul civil în redacția la data relevantă speței, în baza contractului de înstrăinare a bunului cu condiția întreținerii pe viață, o parte (beneficiarul întreținerii) se obligă să dea celeilalte părți (dobânditor) în proprietate un bun imobil sau mobil, iar dobânditorul se obligă să asigure beneficiarului întreținere în natură – locuință, hrană, îngrijire și ajutorul necesar pe timpul cât va trăi, precum și înmormântare.

Potrivit art. 839 alin. (3) din Codul civil în redacția la data relevantă speței, creanța de întreținere nu poate fi transmisă unei alte persoane și nici urmărită de creditori.

Art. 845 alin. (1) din Codul civil în redacția la data relevantă speței stipulează că în cazul rezoluțiunii contractului de către beneficiarul întreținerii, acesta are dreptul să ceară fie restituirea bunului, fie plata valorii lui.

Astfel, Colegiul evidențiază că dreptul de întreținere este un drept personal și, ca atare, este netransmisibil prin succesiune, deoarece se stinge la moartea beneficiarului. De aceea, moștenitorii nu pot cere, după moartea beneficiarului, ca prestația neefectuată în timpul vieții beneficiarului să fie executată în persoana lor.

Prin urmare, caracterul incesibil și insesizabil constă în faptul că drepturile creditorului întreținerii nu pot fi cedate sau urmărite. Însă, acest caracter al creanței de întreținere nu influențează caracterul patrimonial al acțiunii în rezoluțiunea contractului de înstrăinare a bunului cu condiția întreținerii pe viață.

Sanțiunea contractuală a rezoluțiunii, chiar atunci când se referă la o prestație personală, are un caracter patrimonial, pentru că este de natură să restabilească echilibrul patrimonial al părților contractuale. Astfel, temeiul juridic al obligației uneia se găsește în obligația celeilalte, așa că partea care nu-și execută obligația nu poate să rețină în patrimoniul său echivalentul prestației efectuată de cealaltă parte, deoarece altminteri ar realiza o îmbogățire fără just temei.

Respectiv, acțiunea în rezoluțiunea contractului de înstrăinare a bunului cu condiția întreținerii pe viață, având caracter patrimonial, trece la moștenitorii care o culeg în succesiune.

Această concluzie este și mai proeminentă în litigiul dedus judecării, deoarece nemijlocit Elena Garbuzova, în calitate de beneficiar al întreținerii în baza contractului de înstrăinare a bunului cu condiția întreținerii pe viață nr. 3187 din 16 martie 2015, s-a adresat la data de 11 octombrie 2016 în instanța de judecată cu acțiune privind rezoluțiunea contractului respectiv, a participat plenar la judecarea cauzei în prima instanță și a obținut hotărârea judecătorească din data de 31 mai 2018 a Judecătoriei Ungheni, care îi este favorabilă, decedând abia la data de 21 iulie 2018, adică după pronunțarea acestei hotărâri.

În aceste condiții, contrar concluziei instanței de apel, este evident că Tamara David, care deține calitatea de moștenitor testamentar al averii defunctei Elena

Garbuzova, fapt confirmat prin certificatul de calitate de moștenitor nr. 1593 din 17 august 2018, eliberat de notarul Tatiana Godoroja și anexat la materialele cauzei, a preluat prin succesiune și acțiunea testatorului în rezoluțiunea contractului de înstrăinare a bunului cu condiția întreținerii pe viață nr. 3187 din 16 martie 2015.

Ca efect, Colegiul conchide că Tamara David este îndreptățită să continue această acțiune în instanța de judecată, adică să o înlocuiască pe intimata Elena Garbuzova în raportul juridic litigios, care în prezent se află în examinare în instanța de apel.

Or, în caz contrar, instanța de judecată va admite o ingerință nejustificată în echilibrul contractual al părților la contractul de înstrăinare a bunului cu condiția întreținerii pe viață nr. 3187 din 16 martie 2015, prin aceea că va anula, în lipsă de temei legal, speranța legitimă a beneficiarului întreținerii Elena Garbuzova de a se opune, pe calea solicitării de a rezoluționa contractul respectiv, pretensei îmbogățiri fără justă cauză a dobânditorului Ana Struc.

Din considerentele menționate, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție ajunge la concluzia de a admite recursul declarat de Tamara David, reprezentată de avocatul Dumitru Fortuna, de a casa încheierea din 19 iunie 2019 a Curții de Apel Chișinău și de a emite o nouă decizie sub formă de încheiere, prin care să fie admisă cererea depusă de Tamara David, reprezentată de avocatul Dumitru Fortuna, privind succesiunea în drepturile procedurale ale intimatei Elena Garbuzova, să fie permisă succesiunea în drepturile procedurale ale intimatei Elena Garbuzova cu succesul ei în drepturi, Tamara David, în legătură cu ieșirea intimatei Elena Garbuzova din raportul juridic litigios, și să fie înlocuită intimata Elena Garbuzova, decedată la data de 21 iulie 2018, cu succesul ei în drepturi, Tamara David.

În conformitate cu art. 427 lit. c) și 428 din Codul de procedură civilă, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție

d e c i d e:

Se admite recursul declarat de Tamara David, reprezentată de avocatul Dumitru Fortuna.

Se casează încheierea din 19 iunie 2019 a Curții de Apel Chișinău, în cauza civilă la cererea de chemare în judecată depusă de Elena Garbuzova împotriva Anei Struc cu privire la rezoluțiunea contractului de înstrăinare a bunului cu condiția întreținerii pe viață, radierea din Registrul bunurilor imobile a dreptului de proprietate și încasarea cheltuielilor de judecată, și se emite o nouă decizie sub formă de încheiere, prin care:

Se admite cererea depusă de Tamara David, reprezentată de avocatul Dumitru Fortuna, privind succesiunea în drepturile procedurale ale intimatei Elena Garbuzova.

Se permite succesiunea în drepturile procedurale ale intimatei Elena Garbuzova cu succesul ei în drepturi, Tamara David, în legătură cu ieșirea

intimatei Elena Garbuzova din raportul juridic litigios.

Se înlocuiește intimata Elena Garbuzova, decedată la data de 21 iulie 2018, cu succesorul ei în drepturi, Tamara David.

Decizia este irevocabilă.

Președintele ședinței,
judecătorul

Tatiana Vieru

judecătorii

Dumitru Mardari

Nina Vascan